

notulen, akten, maar ook plannen, affiches, foto's kunnen deel uitmaken van dat archief. In het archief bevinden zich ook diverse "dragers". Tot enkele jaren geleden waren de meeste archiefstukken van papier, soms ook microfilm of microfiche, maar met de intrede van de computer horen ook cd-roms en diskettes thuis in het archief.

In het Archief mag u dus wel documenten verwachten i.v.m. de Gemeenteraad, de stadsrekeningen, bouwvergunningen, hinderlijke inrichtingen, akten van de burgerlijke stand, enz. Dat zijn immers taken waar het stadsbestuur bij betrokken is. Maar u zal er geen gegevens terugvinden over de activiteiten van een vereniging, de levensomstandigheden van de vissers in de 19de eeuw of de kaapvaart in de 17de eeuw. De documenten die daarmee verbonden zijn, werden immers niet door het stadsbestuur gemaakt of ontvangen. Daarvoor kan u elders terecht, hetzij bij archiefvormers die vanuit hun functie wel met die zaken te maken hebben, hetzij in een bibliotheek.

Naast de archiefdocumenten van de stad Oostende bewaart het Archief ook delen van de archieven van de fusiegemeenten Stene en Zandvoorde. Delen ervan werden voor de fusie overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief in Brugge.

Een archief bezit dus heel andere documenten dan een bibliotheek of een documentatiecentrum waar zoveel mogelijk documenten of gegevens over bepaalde onderwerpen zijn verzameld en bijeengebracht, ongeacht de herkomst ervan.

Voor een gedetailleerder overzicht van wat u in het Archief vindt, verwijzen we graag naar de website of naar de leeszaal van het Archief.

De zorg voor ons verleden

Het preservings- en conserveringsbeleid van Oostends archief (1)

Enkele maanden geleden verscheen een klein berichtje in de pers dat de federale regering 73,8 miljoen euro zou vrijmaken voor de bewaring van het Belgisch erfgoed. Zo'n initiatief is, na jaren verwaarlozing van de Belgische archieven en bewaarbibliotheken, op zijn minst lovenswaardig te noemen. Maar dat het stadsbestuur van Oostende al sinds enkele jaren een beredeneerde politiek hierrond voert

en al een groot deel van het patrimonium op diverse manieren heeft gepreserveerd is minder geweten. Hoog tijd om de Oostendenaars te informeren over de inspanningen die er al zijn geleverd om het eigen Oostendse archieferfgoed veilig te stellen.

Doelstellingen van het archief

Net als elk ander archief heeft het stadsarchief van Oostende drie basisdoelstellingen: bewaren van archief, toegankelijk maken van archief en het ter beschikking stellen van archief. Behoorlijk wat mensen hebben de laatste jaren reeds kennis gemaakt met de laatste twee doelstellingen: na jaren verwaarlozing werd in 1997 het archief als aparte dienst binnen de stedelijke administratie opgericht en werd begonnen met het scheppen van orde in de chaos. Er werd een kleine leeszaal ingericht en het publiek kon gratis de openbare documenten raadplegen die in het archief worden bewaard. Die raadpleging is enkel mogelijk door de opmaak van inventarissen, plaatsingslijsten en catalogi die de lezer wegwijs maken in enkele duizenden strekkende meters archiefdocumenten van Oostende.

Een veel minder gekende basisdoelstelling van het stadsarchief, die van in het begin nochtans veel aandacht kreeg, is de goede bewaring van de archiefstukken. Het heeft immers weinig zin om de archiefstukken minutieus te ordenen, te beschrijven, te inventariseren en ter beschikking te stellen van het publiek als de goede bewaring van die archiefstukken niet gegarandeerd kan worden en de documenten op middellange termijn onherstelbaar worden beschadigd of zelfs verloren gaan. Want de archiefstukken worden wel degelijk bedreigd en de dreiging komt uit verschillende hoeken...

Bedreigingen voor de bewaring van archief

Een archief biedt vaak onderdak aan allerlei micro-organismen (bacteriën, schimmels), insecten (houtworm, zilvervis), knaagdieren (muizen, ratten). Die kunnen de documenten sterk vervuilen of beschadigen. Daarnaast zijn er diverse fysische en chemische bedreigingen. Papier is soms gemaakt van stoffen die het papier zelf aantasten. Papier dat gemaakt is op basis van hout of waarvoor bepaalde lijmsorten gebruikt zijn, gaat reageren, verkleuren en verpulveren. Dat is het

geval voor het meeste 19de eeuwse en 20ste eeuwse papier. Het proces kan vertraagd worden, maar niet gestopt. Al dit papier is op termijn dus gedoemd om te verdwijnen. Ook de gebruikte schrijf- of drukinkt kan het papier aantasten. Zon- en kunstlicht, een te hoge of te lage relatieve vochtigheid en temperatuur en luchtverontreiniging zijn eveneens schadelijk voor de documenten.

De grootste dreiging komt evenwel van de mens zelf. Vandalisme (diefstal, uitscheuren of uitknippen) is een plaag in veel archieven. Maar ook een goedbedoelende archiefbezoeker kan veel schade aanrichten. Door gebruik kunnen documenten scheuren, er worden ezelsoren gemaakt, lezers hebben de gewoonte om aan hun vingers te likken om de bladzijden om te draaien en laten vet, zweet, tabaksporen, enz. achter op het papier of huid- en haarschilfers tussen de documenten. Bovendien kunnen onachtzaamheid en slechte bewaaromstandigheden heel wat schade toebrengen aan de documenten: plakband, etiketten of de befaamde gele post-itblaadjes laten onuitwisbare sporen achter. Vaak komen die pas enkele maanden of jaren na het aanbrengen aan de oppervlakte. Ook de lichtflits die bij het fotokopiëren vrijkomt is schadelijk voor documenten.

Ten slotte zijn er ook de natuurrampen: overstromingen, aardbevingen maar ook brand kunnen in het archief onherstelbare schade aanrichten. Daar weet Oostende na het bombardement van het Stadhuis in 1940 van mee te spreken.

Het Stadhuis, waar het archief werd bewaard, na het bombardement van 1940 (SAO, FT/A91)

Er zijn dus nogal wat elementen die het archief bedreigen. In Oostende besteden we daar veel

aandacht aan en proberen we om die bedreigingen tot een minimum te beperken. De bewaaromstandigheden in het archief zijn vrij goed. De archiefbewaarplaatsen worden regelmatig gecontroleerd en totnogtoe treffen we geen schimmels, insecten of knaagdieren aan. Ook de temperatuur en relatieve vochtigheid zijn vrij gunstig. Maar dat volstaat niet om de archieven op termijn veilig te stellen. Daarom wordt een actief conserverings- en conserveringsbeleid gevoerd dat de bewaring op lange termijn moet garanderen. In de volgende Archiefbrief zullen we het conserverings- en conserveringsbeleid van de stad Oostende concreet uit de doeken doen.

Het Archief kiest radicaal voor digitaal

Sedert mei 2005 zijn volgende documenten raadpleegbaar via een PC in de leeszaal:

- jaarverslagen van de stad Oostende vanaf 1842 tot en met 2003. De jaargangen 1836-1841; 1857; 1875-1876; 1878-1888; 1893-1894; 1912-1939 ontbreken in de collectie.
- de gemeenteraadsverslagen van de stad Oostende vanaf 1873 tot en met 1959. Vanaf 1994 zijn ze digitaal aangemaakt en bewaard. De verslagen van de periode 1960-1993 worden in de loop van dit jaar eveneens ter beschikking gesteld.

Bovendien worden ook het Archievenoverzicht van Oostende en de inventarissen binnenkort digitaal ter beschikking gesteld, wat het opzoeken aanzienlijk vergemakkelijkt.

Napoleon in Oostende

In de collecties van het Oostendse stadsarchief bevindt zich een prent uit 1805. 200 jaar leek ons een goede reden om de prent even van naderbij te bekijken. De lithografie in kleur, getiteld "Camp d'Ostende 1805 (An XII)" toont de Fransen in hun kamp in Oostende met in het midden op een hoge zuil, het gekroonde borstbeeld van Napoleon. Rechts houden twee officieren de Engelsen in het oog, vooraan leert een oud-strijder van Napoleon, een zgn. "grognard", zijn hond op. Links staat een vrouw vergezeld van een jongen.